

4. november 2008

UKA 2008/10
(UKA2007/39)

Meeqqanik inuusuttunillu ikiorsiisarneq pillugu Inatsisartut peqqussutaannik allanngortitsineq pillugu Inatsisartut peqqussutaattut siunnersuut.

(Pisariaqalerfiatigut nukinnik atuisinnaaneq pillugu malittarisassanik aalajangersaanissamut tunngaviissutaasumik aalajangersagaq)
(Ilaqutariinnermut Peqqissutsimullu Naalakkersuisoq tassaavoq)

pillugu

Inatsisartut Ilaqutariinnermut Ataatsimiititaliaata

ISUMALIUTISSIISSUTAA

Siunnersuutit aappassaaneerpeqarneranni saqqummiunneqartoq

Inatsisartut Ilaqutariinnermut Ataatsimiititaliaat suliarinninnermini kingullermik ukuninnga inuttaqarpoq:

Inatsisartunut ilaasortaq Isak Davidsen, Siumut, siulittaasoq
Inatsisartunut ilaasortaq Emilie Olsen, Atassut, siulittaasup tullia
Inatsisartunut ilaasortaq Vittus Mikaelson, Siumut
Inatsisartunut ilaasortaq Agathe Fontain, Inuit Ataqatigiit
Inatsisartunut ilaasortaq Astrid Fleischer Rex, Demokraatit

Siullermeerinerup kingorna siunnersuut ulloq 9. oktober 2007-imi Inatsisartut Ilaqutariinnermut Ataatsimiititaliaata suliareqqippaa.

Siunnersuutit imarisaa siunertaalu

Meeqqanut inuusuttunullu ulloq unnuarlu immikkoortortamik isumannaallisakkamik pilersitsinissamut tunngavissanik pissarsiniarnissap qulakkeerneqarnissaa Naalakkersuisut siunnersuuteqarnermikkut kissaatigaat.

Ilaqutariinnermut Ataatsimiititaliap siunnersuummik suliarinninera

Siunnersuut pillugu arfininngornermi ulloq 21. oktober 2007-imi Politimesterimik, KANUKOKA-p sinniisuanik aamma Ilaqutariinnermut Pisortaqarfimmi sulisunik Ilaqutariinnermut Ataatsimiititaliaq ataatsimeeqateqarpoq. Siunnersuummi matumani pineqartut inuusuttut pinerlunniartartut aqukkuminaatsullu pillugit politiit, KANUKOKA Ilaqutariinnermullu pisortaqarfiup ilisimasaat misilittagaallu pillugit sukumiinerusumik ilisimatinneqarnissaq ataatsimiinnerup siunertaraa.

Illuatungeriit taaneqartut kiisalu Pinerluttunik Isumaginnittoqarfik suleqatigiissitami siunnersuummut suleqataasimasunut peqataasimapput.

Isumasioqatigiilluni ataatsimiinneq

Ulloq 27. marts 2008 Ilaqutariinnermut Ataatsimiititaliap Ilaqutariinnermut Peqqissutsimullu Naalackersuisoq isumasioqatigalugu ataatsimeeqatigaa.

Naalackersuisoq siunnersuummut erseqqissaataasumik allannguutissatut siunnersuummik saqqummiissasoq, taamaalilluni maleruagassaq inatsisitut iluseqarluni piareniassammat, tamatumunngalu Ilaqutariinnermut Ataatsimiititaliap Naalackersuisunut ilaasortaq siuarsaassasoq aamma piumaffigineqarneranik isumasioqatigiilluni ataatsimiinnerup inerneraa. Meeqqanut inuusuttunullu ulloq unnuarlu angerlarsimaffiit immikkoortortaat isumannaallisakkat matumani eqqarsaatigineqarput aammalu meeqqat inuusuttullu pissutsit suut atuutsillugit immikkoortortanut isumannaallisakkanut inissinneqarsinnaasut sorliit pineqarnersut aamma erseqqissaatigineqassaaq.

Ulloq unnuarlu angerlarsimaffimmi Qasapermiuni Sisimiuniittumi immikkoortortamut isumannaallisakkamut aningaasanut inatsimmi aningaasanik immikkoortitsisoqareertoq isumasioqatigiilluni ataatsimiinnermi Naalackersuisunut ilaasortap uppersarpaa. Qasapermiuni kalaallisut oqaasilinnik sulisoqarpoq, taakkulu immikkut ilinniarteqqinnerisigut angerlarsimaffimmut sillimmasikkamut naleqqussarneqassapput. Sulisut suli ilinniarteqqinneqanngitsut Ilaqutariinnermut Ataatsimiititaliap isumasioqatigiilluni ataatsimiinnermi paasivaa. Ilinniaqqinnissaq piumasarineqartoq piaartumik naammassineqassasoq Ilaqutariinnermut Ataatsimiititaliap kaammattuutigaa.

Allannguutissatut siunnersuut

Ulloq 13. oktober 2008 ataatsimiinnermi siunnersuummut Naalackersuisut allannguutissatut siunnersuutaat Ilaqutariinnermut Ataatsimiititaliamit teknikkikkut misissorqarpoq.

Siunnersuummut siullermut sanilliullugu allannguutissatut siunnersuut annertuumik allannguutitaqartoq, Ilaqutariinnermut Ataatsimiititaliamit maluginiarneqarpoq.

Allanguutissatut siunnersuut Ataatsimiititaliamit qinnuteqaataasunut pingaarnertut maleruuppoq annertuumillu siunnersuummut sukaterisuulluni.

Nukinnik atuisinnaanermut nutaanik maleruagassaliornissaq siunnersuummi siunertaanngitsoq, akerlianilli siunnersuummi meeqqanut inuusuttunullu ulloq unnuarlu immikkoortortamik isumannaallisakkamik pilersitsinissaq qulakkeerneqassasoq, Ilaqutariinnermut Ataatsimiititaliamit tusaatissatut tiguneqarpoq.

Meeqqanut inuusuttunullu 18-iliineqanngitsunut ulloq unnuarlu immikkoortortamik isumannaallisakkamik pilersitsinissamik inuiaqatigiit pisariaqartitsinerat Ilaqutariinnermut Ataatsimiititaliamit akuersaarneqarpoq.

Inuusuttunut 18-iliineqanngitsunut pinerlussimasunut aqunneqarsinnaanngitsunullu inuiaqatigiit neqerooruteqassasut Ilaqutariinnermut Ataatsimiititaliamit akuersaarneqarpoq.

Paasisassarsiorluni angalanermit paasineqartut:

Ilaqutariinnermut Ataatsimiititaliaq 2008-mi aasap naalernerani Ilaqutariinnermut Peqqissutsimullu Naalakkersuisoq peqatigalugu Danmarkimut paasisassarsiorlutik angalapput angalanermilu, meeqqanut inuusuttunullu ulloq unnuarlu paaqqinnittarfiit isumannaallisakkat qallunaat nunaanni misilittagaqarfigineqartut paasilluarnissaat, siunertarineqarpoq.

Immikkoortortani isumannaallisakkani sulisumik ilinniarsimasumik (isumaginninnermi perorsaasoq imaluunniit ilinniartitsisoq ilinniarsimasoq) minnerpaamik ataatsimik inuusuttunut tamanut sulisoqartarnissaa misilittagaasoq Ataatsimiititaliaq paasitinneqarpoq. Inuit ataasiakkaat isumalluutinit pisariaqartunit *anguneqarsinnaanissaat* tamatumani qulakkeerniarneqarpoq. Inuusuttut nalinginnaasumik annertuumik sumiginnagaasarput, taamaattumillu attaviginiarnissaat tatiginninnissaallu anguniarlugit suliniutit annertoorujussuit pisariaqartarput.

Ilinniartitsisut ilinniarsimasut isumaginninnermilu perorsaasut akuleriisillugit atorfinitsittarneri *Sunderbromi* inissiisarfimmi isumannaallisakkami misilittagaalluartut Ilaqutariinnermut Ataatsimiititaliaq paasitinneqarpoq. Siunissami qaninnerusumi ungasinnerusumilu sulisut inuusuttunik oqimaatsunik sullissinnermi nukissat annertuut atorneqartarmata sulisunik piareersaanissaq nukittorsaanissarlu pingaaruteqartorujussuusoq Ilaqutariinnermut Ataatsimiititaliamut erseqqissaatigineqarpoq. Taamaattumik sulisut ataavartumik piginnaasakkut inuttullu tapersorsorneqassapput nukittorsarneqarlutillu.

Sulisut ilinniarsimasuusariaqarput, timikkut tarnikkullu aalajaatsuullutillu inuttut misilittagaqarluartuussallutik.

Sulisunik atorfinitsitsinermi atorfinitsitalu ilinniartinneqartarneri immikkoortortap isumannaallisakkat ammanninnerani inissinneqassapput.

Inuusuttut naalatsinneqarsinnaanngitsut inissiisarfinni sillimmasikkaniitinniinnissaat isumaginninnermi perorsaaffigissallugu suliniutinut naleqqussorinanngitsoq arlaleriarlugu Ilaqutariinnermut Ataatsimiititaliamut erseqqissaatigineqarpoq.

Suliffeqarfik isumannaallisagaq imaluunniit immikkoortortaarfik isumannaallisagaq isumaginninnermi perorsaanermi inuusuttumut maleruussinnaanngitsumut pitsaanerpaamik ineriartorfiusinnaanngilaq, taamaattumik inissiisarfii isumannaallisakkamiinnissat killilersorneqassasut, Ilaqutariinnermut Ataatsimiititaliamut arlaleriarluni erseqqissaatigineqarpoq.

Matunik parnaarisarnek "ileqqupalaajusoq" Ilaqutariinnermut Ataatsimiititaliamit erseqqissaatigineqarpoq. Assersuutigalugu ilniarsimannngitsunik sulisoqarnermi unillatsiarnermiluunniit assigisaanilu. Matunik parnaarisarnek pinerit tamaasa suliamut tunngavilersorneqarluartassaaq, tamatumalu saniatigut nalunaarsorneqartassalluni.

Immikkoortortami isumannaallisakkami tarnip pissusaanik ilisimasalinnik psykoterapeutinilluunniit minnerpaamik sulisoqarnissaq sulisut inuusuttullu ajunnginnissaat eqqarsaatigalugu pisariaqartoq, Ilaqutariinnermut Ataatsimiititaliamit kaammattuutigineqarpoq.

Allannguutissatut siunnersuutissamik allamik saqqummiinissaq pisariaqartinneqarpoq

Allannguutissatut siunnersuummi § 01 imm. 3-mi imatut oqaasertalerlugu Naalackersuisunit peerneqassasoq Ilaqutariinnermut Ataatsimiititaliamit kaammattuutigineqarpoq: *Immikkoortortani isumannaallisakkani unnuami ininik parnaarsuineq mattussinertut isigineqanngilaq.* Tamanna pillugu allannguutissatut siunnersuummik Naalackersuisut saqqummiussineratigut pissaaq.

Aappassaaneerinermi pingajussaaneerinermiluunniit Naalackersuisut allannguutissatut siunnersuummik saqqummiussissasut, taamaalilluni Inatsisartut Peqqussutissaat 1. januar 2009-mi atortuulersinneqassammat Ilaqutariinnermut Ataatsimiititaliamit pisariaqartinneqarpoq.

Ataatsimiititaliami amerlanerussuteqartut Siumut, Atassut Inuit Ataqaatigiillu siunnersuut allannguutissatullu siunnersuut pillugu ima oqaaseqarniarput:

Meeqqanut inuusuttunullu pinerlunnissamat killissaminnillu qaangiinissamat iliuuseqartartunut amerliartuinnartunut siunnersuut taamaallaat sammitinneqartoq politiit, KANUKOKA-p Ilaqutariinnermullu Pisortaqaarfiup sinniisuinik atatsimeeqateqarnermi amerlanerussuteqartunit qulakkeerneqarpoq. Taamaalilluni angajoqqaarsiat meerarsiaminnut pisariaqalerfiatigut nukinnik atuisariaqalernissaat

pineqanngilaq. Angajoqqaarsiat innuttaallu allat meeqqanut inuusuttunullu sakkortuunut pinerlunniartartunullu iliuuserisartagaat pillugit Kalaallit Nunaanni pinerluttulerinermut inatsimmi imminut illersornissaq illersortariaqarnerlu pillugit maleruagassat innersuussutigineqassapput.

Meeqqanut angerlarsimaffiup avataanut inissineqarsimasunut – qitornarsiat ilanngunnagit pisariaqalerfiatigut nukinnik atuinissamut piumasarisasaasut pillugit maleruagassanik erseqqissunik, annikitsualuttortaanik ilanngussiviusunik pituttuisumillu Naalakkersuisut malittarisassiornissaat amerlanerussuteqartut erseqqissaatigissavaat.

Tulliuttuni pissutsit saneqqunneqarsinnaanngitsumik minnerpaamik qimerloorneqassapput:

- Meeqqat piginnaatitaaffiit pillugit Naalagaaffiit Peqatigiinni isumaqatigiissut pingaarnertut isigalugu meeqqanik inuusuttunillu perorsaanermik sulinermi sumulluunniit tunngatillugu atuuttussaavoq, pisariaqarlerfiatigullu nukimmik atuisariaqalersillugu maleruagassanik isumaqatigiissummut akerliunngitsunik Naalakkersuisut qulakkeerisariaqarput.
- Timikkut annersitsinerit akuerineqarsinnaasariaqanngilat, tassungalu ilanngullugu qilersuineq.
- Nikanarsaaneq, mitallerneq allatulluunniit nikanarsaaneq akuerineqassanngillat.
- Meeqqanut inuusuttunulluunniit timi atorlugu pisariaqalerfiatigut nukinnik atulineq, najukkamulluunniit allamut inissiineq pisut immikkorluinnaq ittut nassuiaqqissaarneqarsimasullu atorlugit taamaallaat pisinnaavoq.
- Pisariaqalerfiatigut nukinnik atulineq ulloq unnuarlu angerlarsimaffiit immikkoortortaanni ininilu immikkut akuerisaasuni taamaallaat pisassaaq.
- Sulisut ilinniarluarsimasut kisimik pisariaqalerfiatigut nukersornermik atuisinnaatitaapput.
- Sulisut immikkut ilinniarsimasut perorsaanermik ilinniagaqarsimasuussapput imaluunniit perorsaanermik ilisimasaqartuussapput, siunnersuummi siunnerfigineqartutut meeqqanut inuusuttunullu illersorsinnaasumik aqutsisinnaassuseqarnissamut inuttut piukkunnaateqarlutillu timikkut nukittuujusariaqarnerat matumani ilanngullugu.
- Ulloq unnuarlu angerlarsimaffinnut tunngatillugu immikkoortorta qarfiit isumannaallisakkat isumannaallisagaanngitsullu avissartinneqarsimassapput, immikkoortortanilu tamani pisariaqalerfiatigut nukinnik atuisoqarsinnaanera pillugu periarfissat tamakkiisumik nassuiarneqarsimassapput.

- Meeqqanut inuusuttunullu pisariaqalerfiatigut nukinnik atuiffiusuni tamani pisortat misissuinissamut nakkutilliinissamullu periarfissaqartariaqarput.
- Namminersornerullutik Oqartussat oqartussaaffigisaanni susassaqarfimmut akisussaasoq meeqqanut inuusuttunullu pisariaqalerfiatigut nukersortoqarsimatillugu ukiumoortumik nalunaarusiortaqaartarnissaata saniatigut pisariaqalerfiatigut nukinnik atuinertit ataasiakkaat tamarmik aalajangersakkani taaneqartut naapertorlugit nalunaarsorneqarlutillu nalunaarutigineqartassapput.
- Pisariaqalerfiatigut nukinnik atuisoqartillugu pineqartut illuatungeriit sulisullu Isumaginninnermut Naammagittaalliuuteqartarfimmut naammagittaalliuuteqarsinnaasariaqarput.

Meeqqat inuusuttullu toqqissisimanngitsut aqukkuminaatsullu isumagineqarnissaannut tunngatillugu Namminersornerullutik Oqartussat ataatsimoorussamik aqqissuussinnermut politikki piaartumik ilusilissagaat amerlanerussuteqartut inassutigaat.

Malittarisassat atuutilersinneqannginnerini pisariaqalerfiatigut nukinnik atuinissamut erseqqinnerusumik malittarisassiornissaq siunnersuisarnissarlu amerlanerussuteqartut erseqqissassavaat.

Aammattaaq annikitsualuttortai ilanngullugit erseqqinnerusumik malittarisassiat atuutilersinneqannginnerini Inatsisartut Ilaqutariinnermut Ataatsimiititaliaannut aamma Inatsisartut Inatsisit Atortinneqarnerannut Ataatsimiititaliaannut ilisimatitsissutitut nassiunneqartarnissaat amerlanerussuteqartut oqaatigissavaat.

Aammattaaq immikkut suliniutinut Naalakkersuisut 2009-mi siunnersuusiussasut amerlanerussuteqartut kaammattuutigaat, Meeqqanut inuusuttunullu aqukkuminaatsunut toqqissisimanngitsunullu tunngatillugu pinaveersaartitsinermi suliniuteqarnissaq matumani ilanngulugu. Nunatsinni inuiaqatigiinni meeqqat inuusuttullu aqukkuminaatsut toqqissisimanngitsullu amerliartuinnarnerat siunnerfilimmik illuatungilerneqassasoq iliuseqarnerup siunertarissavaa.

Tamanna tunngavigalugu allannguutissatut siunnersuut saqqummiunneqarnermisut akuerineqassasoq ataatsimiititaliami amerlanerussuteqartut qulaani taaneqartut inassutigaat.

Ataatsimiititaliami ikinnerussteqartut Demokraatit siunnersuummut ima oqaaseqarumapput:

Siunnersuut allannguutissatullu siunnersuut saqqummiunneqarnermisut ilusilik Demokraatit eqqarsarnartoqartippaat. Siunnersuut allannguutissatullu siunnersuut inuttut kiffaanngissuseqarnermut innarliisuusumik killiliisinnaasumilluunniit inatsimmi allassimasariaqartunik eqqoqqissaartunik annikitsualunnullu tunngasunik imaqqanngilaq. Inatsimmi oqaasertaliinikkut meeqqat pisinnaatitaaffii pillugit

Naalagaaffiit Peqatigiit isumaqatigiissutaanut siunnersuut aporfiliisuulluarsinnaavoq. Taaneqareersut saniatigut, pisariaqalerfiatigut nukinnik atuinerit pineqartut pillugit inatsisitigut meeqqat inuusuttullu illersugaanerat sanngiillisissinnaavaa. Aammattaaq pisariaqalerfiatigut nukinnik atuinerup annertusineqarnissaa pillugu siunnersuummut Demokraatit akuersitinnagit minnerpaamik akerleriinnernut pinaveersaartitsinermik suliniutit aammalu pinaveersaartitsinermi suliniutinik allanik aalajangersimasunik patajaallisaanissaq Demokraatit tikkuaapput. Pisariaqalerfiatigut nukinnik atuinissamut nakkutilliinernut attuumassuteqartut piumasaqaatillu inatsimmi, nalunaarummiunngitsaq, malittarisassiuunneqartariaqarput.

Tunngavilersuutigineqartut innersuussutigalugit Ilaqutariinnermut, Kultureqarnermut, Ilinniartitaanermut Ilageeqarnermullu Naalakkersuisup siunnersuut tunuartissagaa Demokraatit kaammattuutigissavaat.

Siunnersuut allannguutissatullu siunnersuut saqqummiunneqarnermisut itigartitsissutigineqassasoq ataatsimiititaliami ikinnerussuteqartut inassutigaat.

Taama oqaaseqarluni Inatsisartut Ilaqutariinnermut Ataatsimiititaliaata siunnersuut Inatsisartunut aappassaaniigassanngortippaa.

Isak Davidsen
Siulittaasoq

Emilie Olsen

Vittus Mikaelson

Agathe Fontain

Astrid Fleischer Rex